

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2209

[Total No. of Pages : 4

[5003] Ext. - 1
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO - C1 : Political Theory
PO - C4 : Comparative Politics
(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Critically examine Liberal perspective of political theory.
- b) Define the term 'Political Theory'. Discuss its nature, significance and causes of resurgence.

Q2) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Define the term 'Justice'. Explain John Rawl's theory of Justice.
- b) Explain, the term 'Liberty' and 'Equality' in detail.

Q3) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Define the term 'Comparative Politics'. Critically analyse the systems theory approach to the study of comparative politics.
- b) Discuss recent trends in Federalism.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Write an essay on 'Role of Legislatures' in the period of Globalization.
- b) Discuss the functions and role of political parties and groups in the domestic politics of the country.

Q5) Write short notes : (any two) **[20]**

- a) Features and bases of political obligation.
- b) Types of Right.
- c) Features of Liberal Democratic Theory
- d) Modernization in development countries
- e) New Social Movement: Features.
- f) Features of Non-Democratic systems

Total No. of Questions : 5]

P2209

[5003] Ext. - 1
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO - C1 : Political Theory
PO - C4 : Comparative Politics
(2013 Pattern) (Compulsory Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
  - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]

- अ) राजकीय सिध्दांताच्या उदारमतवादी परिप्रेक्ष्याचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- ब) राजकीय सिध्दांताची व्याख्या लिहा. राजकीय सिध्दांताचे स्वरूप, महत्व आणि पुनरूत्थानाची कारणे लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]

- अ) 'न्याय' या संकल्पनेची व्याख्या लिहा. जॉन रॉल्सचा न्यायाचा सिध्दांत स्पष्ट करा.
- अ) 'स्वातंत्र्य' आणि 'समता' या संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]

- अ) 'तुलनात्मक राज्यशास्त्र' संकल्पना स्पष्ट करून त्याच्या अभ्यासाच्या व्यवस्थावादी दृष्टिकोनाचे चिकित्सक विश्लेषण करा.
- ब) संघराज्यवादातील नवीन प्रवाहांची चर्चा करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
- अ) 'जागतिकीकरण कालखंडातील कायदे मंडळाची भूमिका' यावर निबंध लिहा.
- ब) देशाच्या अंतर्गत राजकारणातील राजकीय पक्ष आणि गट यांची कार्ये आणि भूमिकेची चर्चा करा.

- प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]
- अ) राजकीय आबंधनाची वैशिष्ट्ये आणि आधार.
- ब) टक्कांचे प्रकार.
- क) उदारमतवादी लोकशाही सिध्दांताची वैशिष्ट्ये.
- ड) विकसनशील देशातील आधुनिकीकरण प्रक्रिया
- इ) नवीन सामाजिक चळवळीची वैशिष्ट्ये.
- फ) बिगर लोकशाही व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये लिहा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2218

[Total No. of Pages : 4

[5003] Ext. - 10

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - C9 : Theory of International Relations

PO - C12 : Political Participation

(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following :

[20]

- a) Explain the dimensions provided by Marxism to the theory of international relations.
- b) Critically evaluate geopolitical theory of International Relations.

Q2) Answer any one of the following :

[20]

- a) Explain 'environment as an important issue in the study of international relations'.
- b) Discuss influence of Behaviouralism on the theory of international politics.

Q3) Answer any one of the following :

[20]

- a) Define the term 'political participation'. Discuss its various determinants.
- b) Write an essay on 'Women and Politics'.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Explain the meaning, nature and typologies of social movement.
- b) Discuss the role of media in formulating public opinion.

Q5) Write short notes : (any four) **[20]**

- a) Causes of the end of cold war.
- b) Conflict theory
- c) 'Gender' as an important issue in the study of international relations.
- d) Forms of collective violence.
- e) Features of new social movement
- f) Extent of women's political participation.

Total No. of Questions : 5]

P2218

[5003] Ext. - 10

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - C9 : Theory of International Relations

PO - C12 : Political Participation

(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]

- अ) आंतरराष्ट्रीय संबंधांच्या सिद्धांताला मार्क्सवादाने पुरविलेले विविध आयाम स्पष्ट करा.
- ब) आंतरराष्ट्रीय संबंधांच्या अभ्यासाचा भूराजकीय सिद्धांताचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]

- अ) 'आंतरराष्ट्रीय संबंधांच्या अभ्यासात 'पर्यावरण' एक महत्वाचा मुद्दा' या विधानाचे स्पष्टीकरण द्या.
- ब) आंतरराष्ट्रीय संबंधांच्या सिद्धांतावरील वर्तनवादाच्या प्रभावाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]

- अ) 'राजकीय सहभाग' या संज्ञेची व्याख्या लिहून राजकीय सहभागाच्या निर्धारक घटकांची चर्चा करा.
- ब) 'महिला आणि राजकारण' यावर निबंध लिहा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) सामाजिक चळवळीचा अर्थ सांगून स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) 'लोकमत जडणघडणीतील प्रसारमाध्यमांची भूमिका', यावर चर्चा करा.

- प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]
- अ) शीतयुद्ध समाप्तीची कारणे
- ब) संघर्ष सिद्धांत
- क) आंतरराष्ट्रीय संबंधांच्या अभ्यासात 'लिंगभाव' एक महत्वाचा मुद्दा.
- ड) सामूहिक हिंसेचे प्रकार
- इ) नवीन सामाजिक चळवळीची वैशिष्ट्ये
- फ) महिलांच्या राजकीय सहभागाची व्याप्ती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2219

[Total No. of Pages : 4

[5003] Ext. - 11

M.A. (Part - II)

POLITICS

PO - 09 : Comparative Politics - II

PO - 013 : Political Thought of Dr. Ambedkar

(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following :

[20]

- a) Discuss the constitution making in Nepal.

OR

- b) Discuss the democratic movement in Bangladesh.

Q2) Answer any one of the following :

[20]

- a) Discuss the role of military in Pakistan.

OR

- b) Discuss the role of political parties in the nation building in Srilanka.

Q3) Answer any one of the following :

[20]

- a) Discuss the socio-political background of Dr. Ambedkar's thought.

OR

- b) Evaluate Dr. Ambedkar's contribution to the Indian Nationalism.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following : **[20]**

a) Discuss Dr. Ambedkar's view on Liberal democracy.

OR

b) Discuss Dr. Ambedkar's views on Indian constitution.

Q5) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Awami League in Bangladesh

b) Issues of minority in Srilanka

c) Monarchy in Nepal

d) Dr. Ambedkar on 'Religion'

e) Dr. Ambedkar on annihilation of caste

f) Dr. Ambedkar's economic views.

Total No. of Questions : 5]

P2219

[5003] Ext. - 11

M.A. (Part - II)

POLITICS

PO - 09 : Comparative Politics - II

PO - 013 : Political Thought of Dr. Ambedkar

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) नेपाळमधील घटनानिर्मितीची चर्चा करा.
किंवा
- ब) बांगलादेशातील लोकशाही चळवळीची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) पाकिस्तानमधील लष्कराच्या भूमिकेची चर्चा करा.
किंवा
- ब) श्रीलंकेतील राष्ट्रभारणीच्या प्रक्रियेमधील राजकीय पक्षांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) डॉ. आंबेडकरांच्या विचारांच्या सामाजिक व राजकीय पार्श्वभूमिवची चर्चा करा.
किंवा
- ब) भारताच्या राष्ट्रवादाला डॉ. आंबेडकर यांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) उदारमतवादी लोकशाहीवरील डॉ. आंबेडकरांच्या विचारांची चर्चा करा.

किंवा

ब) भारतीय राज्यघटनेविषयी डॉ. आंबेडकरांच्या विचारांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) संक्षिप्त टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

अ) बांगलादेशमधील आवामी लीग

ब) श्रीलंकेतील अल्पसंख्याकांचे प्रश्न

क) नेपाळमधील राजेशाही

ड) डॉ. आंबेडकरांचे धर्माविषयी विचार

इ) डॉ. आंबेडकरांचे जातीनिर्मूलन विषयी विचार

फ) डॉ. आंबेडकरांचे आर्थिक विचार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2220

[Total No. of Pages : 4

[5003] Ext. - 12
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - 010 : Indian Administration &
PO - 014 : Party System in India
(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question in 500 words. **[20]**

- a) Explain administrative functions of Prime Minister.
- b) State the functions of the Cabinet Secretariat.

Q2) Answer any one of the following question in 500 words. **[20]**

- a) "Indian Administrative System is a Legacy of British rule." Comment.
- b) Give an account of the evaluation of administrative system in India.

Q3) Answer any one of the following question in 500 words. **[20]**

- a) Explain the origin and evaluation of parties after independence.
- b) Explain the role and importance of Leftist Parties (CPI and CPM) after the decade of 1990' s in Indian politics.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following question in 500 words. **[20]**

- a) Explain the features of regional parties after 1977.
- b) Explain the influence of caste on Indian Politics.

Q5) Write any four of the following short notes in 100 words each. **[20]**

- a) National Development Council
- b) Globalisation and bureaucracy
- c) Framework of Indian administration
- d) Ideology of Telugu Desam.
- e) Concept of Bipolarities.
- f) Role of Jan sangh in Indian Politics.

Total No. of Questions : 5]

P2220

[5003] Ext. - 12
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - 010 : Indian Administration &
PO - 014 : Party System in India
(2013 Pattern) (Optional Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
  - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) पंतप्रधानांची प्रशासकीय कार्ये स्पष्ट करा.
- ब) केंद्रीय सचिवालयाची कार्ये सांगा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) 'भारतीय प्रशासन व्यवस्था ही ब्रिटीश सत्तेचा वारसा आहे'. भाष्य करा.
- ब) भारतीय प्रशासकीय व्यवस्थेच्या उत्क्रांतीचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील राजकीय पक्षांचा उदय आणि विस्तार स्पष्ट करा.
- ब) भारतीय राजकारणातील 1990 च्या दशकानंतरच्या कालखंडातील (CPI आणि CPM) डाव्या पक्षांची भूमिका व महत्व स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) 1977 नंतरच्या प्रादेशिक पक्षांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) भारतीय राजकारणावरील जातीचा प्रभाव विशद करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. [20]
- अ) राष्ट्रीय विकास परिषद
- ब) जागतीकीकरण आणि नोकरशाही
- क) भारतीय प्रशासनाची रचना
- ड) तेलगूदेशाची विचारप्रणाली
- इ) द्विध्रुवीकरणाची संकल्पना
- फ) भारतीय राजकारणातील जनसंघाची भूमिका

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2221

[Total No. of Pages : 4

[5003] Ext. - 13
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - 011 : Politics of Non-Democratic Regimes
and
PO - 015 : Conflict and Co-operation in Asia Pacific Region
(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following : [20]

- a) Explain the nature and features of democratic regimes.
- b) Write an essay on 'Issues of Economic Development in Non-Democratic Regimes'.

Q2) Answer any one of the following : [20]

- a) Explain various theories of Non-Democratic Regimes.
- b) Discuss the role of 'Legitimacy' and 'Control' in Non-Democratic regime.

Q3) Answer any one of the following : [20]

- a) Write an essay on 'China Emerging as a Major power in the World Politics'.
- b) Take a brief review of the Journey of imperialism to the end of cold war.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Discuss the role of co-operation among the Singapore, Thailand and Malesia as a middle powers in the world politics.
- b) Explain the features of New Regional Order.

Q5) Write short notes (any four) : **[20]**

- a) Monarchy
- b) Processes of democratization
- c) Role of ideology in non-democratic regimes
- d) Conflict issues of North-South korea.
- e) Co-operation between Russia and USA.
- f) Co-operation between Japan and China

Total No. of Questions : 5]

P2221

[5003] Ext. - 13
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO - 011 : Politics of Non-Democratic Regimes
and
PO - 015 : Conflict and Co-operation in Asia Pacific Region
(2013 Pattern) (Optional Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]

- अ) लोकशाही राजवटींचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) “बिगर लोकशाही राजवटीतील आर्थिक विकासाचा प्रश्न” यावर निबंध लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]

- अ) बिगर लोकशाही राजवटीविषयक विविध सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) बिगर लोकशाही राजवटीतील ‘अधिमान्यता’ आणि ‘नियंत्रण’ या घटकांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]

- अ) ‘जागतिक राजकारणात चीन एक उदयोन्मुख महासत्ता’ या विषयावर निबंध लिहा.
- ब) ‘साम्राज्यवाद ते शीतशुद्धांचा अंत’ या आंतरराष्ट्रीय प्रवासाचा थोडक्यात आढावा घ्या.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) जागतिक राजकातील सिंगापूर, थायलंड, मलेशिया या मध्यम सत्तांच्या परस्परातील सहकार्याची चर्चा करा.
- ब) नवीन प्रादेशिक व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

- प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]
- अ) राजशाही
- ब) लोकशाहीकरण प्रक्रिया
- क) बिगर लोकशाही राजवटीतील विचारप्रणालीची भूमिका
- ड) उत्तर दक्षिण कोरीयातील संघर्षाचे मुद्दे
- इ) रशिया आणि यू. एस्. ए. मधील सहकार्य
- फ) जपान आणि चीन यातील सहकार्य

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2222

[Total No. of Pages : 4

[5003]Ext. - 14

M.A. (Part - II)

POLITICS

PO-012 : Research Methods in Political Science

PO-016 : Political Economy of India

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following

[20]

- a) Explain the methods of data Analysis.
- b) Write the process of presentation of research.

Q2) Answer any one of the following

[20]

- a) Discuss the importance of theories in the research of political science.
- b) Explain the ethical issues in social research.

Q3) Answer any one of the following

[20]

- a) Write the review of development plans in India.
- b) Explain the caste composition of classes.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following

[20]

- a) Discuss the political context of liberalization.
- b) Explain dominant coalition in India.

Q5) Write short notes : (any four)

[20]

- a) Qualitative research in political science.
- b) Framing a research question.
- c) Variables
- d) Ruling classes
- e) Inter-state disputes
- f) Globalization.

Total No. of Questions : 5]

P2222

[5003]-Ext. - 14

M.A. (Part - II)

POLITICS

PO-012 : Research Methods in Political Science

PO-016 : Political Economy of India

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) माहिती विश्लेषणाच्या पद्धती स्पष्ट करा.
- ब) संशोधन सादरीकरणाची प्रक्रिया लिहा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) राज्यशास्त्रामधील संशोधनातील सिद्धांतांच्या महत्वाची चर्चा करा.
- ब) सामाजिक संशोधनामधील नैतिक प्रश्न स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) भारतातील विकास योजनांचा आढावा लिहा.
- ब) वर्गाची जातीय रचना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]
अ) उदारीकरणाच्या राजकीय संदर्भाची चर्चा करा.
ब) भारतातील प्रभूत्वशाली आघाड्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]
अ) राज्यशास्त्रातील गुणात्मक संशोधन
ब) संशोधन प्रश्नांची निश्चिती
क) चल
ड) सत्ताधारी वर्ग
इ) आंतर-राज्य वाद
फ) जागतिकीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2210

[Total No. of Pages : 4

[5003] Ext. - 2
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO - C2 : Public Administration
PO - C5 : Public Policy
(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following :

[20]

- a) Explain the meaning, nature and scope of New Public Administration.
- b) Comment on 'Ethics in Public Administration'.

Q2) Answer any one of the following :

[20]

- a) Explain Decision making and systems approach to the study of Public Administration.
- b) Discuss the role of public sector in the context of liberalization.

Q3) Answer any one of the following :

[20]

- a) Define the term 'Public Policy'. Discuss its nature and scope.
- b) Explain the role of Institutions and Actors in implementing the public policy.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Write an essay on Global Policy Making Process.
- b) Explain the process of Public Policy Making.

Q5) Write short notes : (any two) **[20]**

- a) Public-Private Debate
- b) Role of civil society in public administration.
- c) Nature of Administrative and Financial accountability
- d) National Rural Health Mission (NRHM)
- e) Group approach to the study of public policy.
- f) Impact of Globalization on policy making.

Total No. of Questions : 5]

P2210

[5003] Ext. - 2
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO - C2 : Public Administration
PO - C5 : Public Policy
(2013 Pattern) (Compulsory Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा. [20]
- अ) नव लोकप्रशासनाचा अर्थ, स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
ब) लोकप्रशासनातील नीतितत्वे यावर भाष्य करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा. [20]
- अ) लोकप्रशासनाच्या अभ्यासाचा निर्णय निर्मिती दृष्टिकोन आणि व्यवस्थावादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
ब) 'उदारीकरणाच्या संदर्भात सार्वजनिक क्षेत्राची भूमिका', यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा. [20]
- अ) 'सार्वजनिक धोरण' संज्ञेची व्याख्या लिहून तिचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
ब) सार्वजनिक धोरणाच्या अंमलबजावणीतील विविध संस्था आणि घटक यांची भूमिका स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा. [20]
- अ) 'जागतिक धोरण निर्मिती प्रक्रिया' यावर निबंध लिहा.
- ब) सार्वजनिक धोरण निर्मिती प्रक्रिया स्पष्ट करा.

- प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]
- अ) सार्वजनिक प्रशासन-खाजगी प्रशासन यातील वाद
- ब) लोकप्रशासनातील नागरी समाजाची भूमिका
- क) प्रशासकीय आणि अर्थिक उत्तरदायित्वाचे स्वरूप
- ड) नॅशनल रूरल हेल्थ मिशन
- इ) सार्वजनिक धोरणाच्या अभ्यासाचा गटवादी दृष्टिकोन
- फ) धोरण निर्मितीवरील जागतिकीकरणाचा प्रभाव

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2211

[Total No. of Pages : 4

[5003] Ext. - 3
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-C3 : Political Institutions in India
PO-C6 : Issues in World Politics
(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Discuss the role and functions of Prime Minister of India in the period of Globalization.
- b) Explain the structure, power, functions of National Human Right Commission.

Q2) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Define Federalism. Explain the nature of Federalism in India.
- b) Explain the principle of 'Legislative Supremacy' in India.

Q3) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Critically examine the role of IGOs and INGOs in shaping International Relations.
- b) What are the challenges for sustainable development? Discuss.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following : **[20]**

- a) Explain, the role of domestic factors in framing the foreign policy.
- b) Discuss the meaning, features and changing nature of terrorism in the 21st century.

Q5) Write short notes (any two) : **[20]**

- a) Active state.
- b) Norms of representation.
- c) Central Vigilance Commission.
- d) Coersive Diplomacy
- e) Causes for intervention
- f) Features of Civil War.

Total No. of Questions : 5]

P2211

[5003] Ext. - 3

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - C3 : Political Institutions in India

PO - C6 : Issues in World Politics

(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[20]

अ) 'जागतिकीकरण पर्वातील भारताच्या प्रधानमंत्र्याची भूमिका आणि कार्ये' यांची चर्चा करा.

ब) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाची रचना, कार्ये आणि अधिकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[20]

अ) संघराज्यवादाची व्याख्या लिहा. भारतीय संघराज्य वादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) भारतातील कायदेमंडळाचे सर्वश्रेष्ठत्व हे तत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[20]

अ) आंतरराष्ट्रीय संबंध निर्धारणातील आंतरराष्ट्रीय शासकीय संघटना आणि आंतरराष्ट्रीय बिगर शासकीय संघटना यांच्या भूमिकेचे चिकित्सक परीक्षण करा.

ब) 'चिरंतन विकास अंमलात आणण्या समोरील आव्हाने' ची यावर चर्चा करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
- अ) परराष्ट्र धोरण निर्मितीतील अंतर्गत घटकांची भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) 21 व्या शतकातील दहशतवादाचा अर्थ, वैशिष्ट्ये आणि बदलते स्वरूप यावर चर्चा करा.

- प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]
- अ) कृतीशील राज्य
- ब) प्रतिनिधित्वाची प्रमाण तत्वे
- क) केंद्रीय दक्षता आयोग
- ड) सक्तीचा राजनय
- इ) हस्तक्षेपामागील कारणे
- फ) अंतर्गत यादवीची वैशिष्ट्ये

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2212

[Total No. of Pages : 4

[5003] Ext. - 4
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-01 : Modern Political Ideologies
PO-05 : Social Movement in India
(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following :

[20]

- a) Explain the features of fabian socialism.
- b) Write the elements of Nationalism.

Q2) Answer any one of the following

[20]

- a) Write the different types of Feminism.
- b) Explain the principles of New Classical Liberalism.

Q3) Answer any one of the following

[20]

- a) Explain the issues of Human Rights in India.
- b) Write the leadership, Ideology and issues of Dalit Movement.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following.

[20]

- a) Explain the issues of sexual and domestic violence.
- b) Write the leadership, Ideology and issue of Hamal Panchayat in Pune.

Q5) Write short notes : (any four)

[20]

- a) Ideology of environmentalism
- b) Guild socialism
- c) Principles of Fascism
- d) Farmer's movement
- e) Issues of land reform
- f) Difference between social and New Social Movements.

Total No. of Questions : 5]

P2212

[5003] Ext. - 4
M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-01 : Modern Political Ideologies
PO-05 : Social Movement in India
(2013 Pattern) (Optional Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या. [20]
- अ) फेबियन समाजवादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) राष्ट्रवादाचे घटक लिहा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या. [20]
- अ) स्त्रीवादाचे विविध प्रकार लिहा.
ब) नव-अभिजात उदारमतवादाची तत्वे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या. [20]
- अ) भारतातील मानवी हक्कांची समस्या स्पष्ट करा.
ब) दलित चळवळीचे नेतृत्व, विचारप्रणाली व उठविलेले प्रश्न लिहा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या. [20]
- अ) लैंगिक आणि कौटुंबिक हिंसेची समस्या स्पष्ट करा.
- ब) पुणे येथील हमाल पंचायतीचे नेतृत्व, विचारप्रणाली आणि उठविलेले प्रश्न लिहा.

- प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]
- अ) पर्यावरणवाद विचारप्रणाली
- ब) व्यवसाय संघसमाजवाद
- क) फॅसिझमची तत्वे
- ड) शेतकरी चळवळ
- इ) जमीन सुधारणा प्रश्न
- फ) सामाजिक व नव-सामाजिक चळवळींमधील फरक

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2213

[Total No. of Pages : 4

[5003] Ext. - 5

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 02 : Political Thinking in Modern Maharashtra

PO - 06 : Political Process in Maharashtra

(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following :

[20]

- a) Explain Agarkar's views on Tradition and Reforms.
- b) Write Tilak's views on Nationalism.

Q2) Answer any one of the following :

[20]

- a) Write Vinoba's views on Religion and Society.
- b) Explain Ambedkar's views on caste system.

Q3) Answer any one of the following :

[20]

- a) Explain the movement for the formation of Maharashtra State.
- b) Write the caste and politics in Maharashtra.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following :

[20]

- a) Explain the demand for separate Vidarbha State.
- b) Write the rise of urban interests in state politics.

Q5) Write short notes (any four) :

[20]

- a) Phule's views on Gender Inequalities
- b) Idea of Maharashtra Dharma
- c) Javdekar's views on Satyagraha.
- d) Politics in Mumbai
- e) Rise of competitive coalition system - 1990 to the present.
- f) Rise of Maratha Hegemony

Total No. of Questions : 5]

P2213

[5003] Ext. - 5

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 02 : Political Thinking in Modern Maharashtra

PO - 06 : Political Process in Maharashtra

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या. [20]
- अ) परंपरा आणि सुधारणा याबाबतचे आगरकरांचे विचार स्पष्ट करा.
- ब) टिळकांचे राष्ट्रवादाबाबतचे विचार लिहा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या. [20]
- अ) धर्म आणि समाजाबाबतचे विनोबांचे विचार लिहा.
- ब) जाती व्यवस्थेबाबतचे आंबेडकरांचे विचार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या. [20]
- अ) महाराष्ट्र राज्याच्या निर्मितीची चळवळ स्पष्ट करा.
- ब) महाराष्ट्रातील जात व राजकारण लिहा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या. [20]
- अ) वेगळ्या विदर्भ राज्याची मागणी स्पष्ट करा.
- ब) राज्याच्या राजकारणातील शहरी हितसंबंधाचा उदय लिहा.

- प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]
- अ) लिंगभाव असमानतेबाबतचे फुलेंचे विचार
- ब) महाराष्ट्र धर्माची संकल्पना
- क) जावडेकरांचे सत्याग्रहा बाबतचे विचार
- ड) मुंबई मधील राजकारण
- इ) स्पर्धात्मक आघाडीच्या व्यवस्थेचा उदय-1990 ते आजपर्यंत
- फ) मराठा वर्चस्व/धुरिणत्वा (हेजिमनी) चा उदय

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2214

[Total No. of Pages : 4

[5003] Ext. - 6

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 03 : Inequality and Exclusion

PO - 07 : State Politics in India

(Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following :

[20]

- a) Write an essay on the idea of racial discrimination in India.

OR

- b) Write an essay on the emergence of new middle class in India.

Q2) Answer any one of the following :

[20]

- a) Critically examine the policy of reservation in India.

OR

- b) Discuss the theoretical debates on Gender.

Q3) Answer any one of the following :

[20]

- a) Explain the changing nature of party competition in Indian politics.

OR

- b) "Language is a major symbol of group identity in Indian politics". Discuss.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following

[20]

a) Critically examine the interstate conflicts in India.

OR

b) Critically examine the ethnicity identity politics in India.

Q5) Write short notes on (any four) :

[20]

a) Discrimination and democracy

b) Radical feminism

c) Problems faced by religious minorities in India

d) Impact of Muslim separatism in U.P.

e) Demand for states autonomy.

f) Communist party politics in Kerala.

Total No. of Questions : 5]

P2214

[5003] Ext. - 6
M.A. (Part - I) (Semester - I)
POLITICAL SCIENCE
PO - 03 : Inequality and Exclusion
PO - 07 : State Politics in India
(Optional Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [20]
अ) भारतातील 'वांशिक भेदभाव' ही संकल्पना यावर निबंध लिहा.
किंवा
ब) भारतातील नव्या मध्यम वर्गाच्या उदयावर निबंध लिहा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) भारतातील आरक्षणाचे धोरण यांची टीकात्मक परीक्षण करा.
किंवा
ब) लिंगभेद या संकल्पनेच्या सौध्दान्तिक वादांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) भारतीय राजकारणातील पक्षीय स्पर्धेचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.
किंवा
ब) 'राजकारणात भाषा हे सामूहिक अस्मितेचे ठळक चिन्ह होय' चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]

अ) भारतातील आंतरराज्य संघर्षाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

ब) भारतातील वांशिकतेवर आधारलेल्या अस्मितेच्या राजकारणाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा लिहा. [20]

अ) भेदभाव व लोकशाही

ब) जहाल स्त्रीवाद

क) भारतातील धार्मिक अल्पसंख्यांकाचे प्रश्न

ड) उत्तर प्रदेशातील मुस्लिमातील वेगळेपणाच्या भावनेचा परिणाम

इ) राज्यांच्या स्वायत्ततेची मागणी

फ) केरळ मधील कम्युनिष्ट पक्षाचे राजकारण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2215

[Total No. of Pages : 4

[5003] Ext. - 7

M.A. (Part - I) (Semester - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 04 : India's Foreign Policy

PO - 08 : Human Rights

(Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following :

[20]

- a) Discuss India's initiatives in global politics.
- b) Discuss the philosophical bases of India's Foreign Policy.

Q2) Answer any one of the following :

[20]

- a) Discuss India's relations with Pakistan.
- b) Describe various determinants of Foreign Policy.

Q3) Answer any one of the following :

[20]

- a) Describe the universalist concept of Human Rights.
- b) Explain the meaning of Human Rights and describe its nature and features.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following :

[20]

- a) Explain the safeguard of Human Rights in the world.
- b) Describe individual rights and group rights.

Q5) Write short notes on (any four) :

[20]

- a) Indian ocean
- b) India's Nuclear Policy
- c) India-Myanmar relations
- d) Cultural Relativist conception of Human Rights
- e) Rights of displaced
- f) Rights of minorities in India

Total No. of Questions : 5]

P2215

[5003] Ext. - 7
M.A. (Part - I) (Semester - I)
POLITICAL SCIENCE
PO - 04 : India's Foreign Policy
PO - 08 : Human Rights
(Optional Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) जागतीक राजकारणातील भारताच्या पुढाकाराची चर्चा करा.
ब) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाच्या वैचारिक आधारांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) भारत-पाकिस्तान संबंधांची चर्चा करा.
ब) भारताच्या परराष्ट्रधोरणाच्या विविध घटकांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) मानवी हक्क विषयक वैश्विक संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) मानवी हक्क संकल्पनेचा अर्थ लिहा. मानवी हक्काचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) जागतिक स्तरावरील मानवी हक्क संरक्षणाचे मार्ग स्पष्ट करा.
- ब) व्यक्तीचे हक्क आणि समूहाचे हक्क स्पष्ट करा.

- प्रश्न 5) संक्षिप्त टीपा लिहा. (कोणतेही चार) [20]
- अ) हिंदी महासागर
- ब) भारताचे आण्वीक धोरण
- क) भारत म्यानमार संबंध
- ड) मानवी हक्कांची सांस्कृतिक सापेक्षतेची संकल्पना
- इ) विस्थापितांचे हक्क
- फ) भारतातील अल्पसंख्याकांचे हक्क

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2216

[Total No. of Pages : 4

[5003] Ext. - 8

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - C7 : Political Thinking in Modern India

PO - C10 : Traditions of Political Thought

(2013 Pattern) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question in 500 words.

[20]

- a) Explain Raja Ram Mohan Roy's views on "Social Reforms".
- b) Explain Pandit Nehru's concept of "Democratic Socialism".

Q2) Answer any one of the following question in 500 words.

[20]

- a) Why Lokmanya Tilak is called "Father of Indian Nationalism". Explain.
- b) Explain Periyar's thought on "Caste system and Untouchability".

Q3) Answer any one of the following question in 500 words.

[20]

- a) Explain the Plato's concept of "Philosopher King".
- b) Explain Machiavelli's thoughts on "Religion and Morality".

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following question in 500 words. **[20]**

- a) Explain Rousseau's "Social Contract Theory".
- b) Explain the Marxian "Historical Materialism".

Q5) Write any four of the following short notes in 100 words each. **[20]**

- a) Explain Dr. Ambedkar's thought on "Social Democracy".
- b) Explain the Ram Manohar Lohia's thought on "Liberty".
- c) Explain the features of "Sarvodaya".
- d) Explain the "Political Thought" of Confucius'.
- e) Explain the features of "Ideal state" said by Abu Nasar al-Farabi.
- f) Locke's views on "Human Nature".

Total No. of Questions : 5]

P2216

[5003] Ext. - 8
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO-C7 : Political Thinking in Modern India
PO-C10 : Traditions of Political Thought
(2013 Pattern) (Compulsory)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) राजाराम मोहन रॉय यांचे सामाजिक सुधारणेसंबंधी विचार स्पष्ट करा.
ब) पंडित नेहरू यांची “लोकशाही समाजवादाची” संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) लोकमान्य टिळकांना “भारतीय राष्ट्रवादाचे जनक” का म्हणतात वर्णन करा.
ब) पेरीयार यांचे “जातीव्यवस्था आणि अस्पृश्यता” यावरील विचार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) प्लेटोची “तत्वज्ञ राज्यकर्त्याची” संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) मॅकियाव्हिलीचे “धर्म आणि नैतिकता” यावरील विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) रूसोचा “सामाजिक करार सिद्धांत” विशद करा.
ब) मार्क्सचा “ऐतिहासिक भौतिकवाद” स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. [20]
अ) सामाजिक लोकशाही वरील डॉ. आंबेडकर यांचे विचार स्पष्ट करा.
ब) राम मनोहर लोहिया यांचे “स्वातंत्र्यावरील” विचार स्पष्ट करा.
क) “सर्वोदयाची” वैशिष्ट्ये विशद करा.
ड) कन्फ्युशियसचे ‘राजकीय’ विचार स्पष्ट करा.
इ) अबु नसर अल्-फराबी यांनी सांगितलेली “आदर्श राज्याची” वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
फ) लॉकचे “मानवी स्वभावाविषयक” विचार.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2217

[Total No. of Pages : 4

[5003] Ext. - 9
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO-C8 : Political Sociology
PO-C11 : Political Process in India (Compulsory Paper)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following

[20]

- a) Explain the origins of political sociology.
- b) Write the criticisms of marx's class model.

Q2) Answer any one of the following

[20]

- a) Explain the relationship between state and Globalization.
- b) Discuss the relationship between caste and patriarchy.

Q3) Answer any one of the following

[20]

- a) Explain the dalit politics in India.
- b) Critically evaluate the electoral politics since 1968-1989.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following

[20]

- a) Write the competitive multi party system.
- b) Explain the economic reforms in India.

Q5) Write short notes : (any four)

[20]

- a) Meaning of hegemony
- b) Nature of Authority
- c) Meaning of the term patriarchy
- d) NGOS
- e) Redistribution policy
- f) Inter - state disputes

Total No. of Questions : 5]

P2217

[5003] Ext. - 9
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
PO-C8 : Political Sociology
PO-C11 : Political Process in India (Compulsory Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) प्रश्न पहिला अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]
अ) राजकीय समाजशास्त्राचा उदय स्पष्ट करा.
ब) मार्क्सच्या वर्ग प्रारूपावरील टिपा लिहा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
अ) राज्यसंस्था आणि जागतिकीकरण यामधील संबंध स्पष्ट करा.
ब) जात व पितृसत्ता यामधील संबंधाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [20]
अ) भारतातील दलित राजकारण स्पष्ट करा.
ब) 1968-1989 या काळातील निवडणूकांच्या राजकारणाचे टिकात्मक मुल्यमापन करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [20]
- अ) स्पर्धात्मक बहुपक्षीय व्यवस्था लिहा.
- ब) भारतातील आर्थिक सुधारणा स्पष्ट करा.

- प्रश्न 5) संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]
- अ) वैचारिक प्रभूत्वाचे क्षेत्र याचा अर्थ
- ब) अधिकाराचे स्वरूप
- क) पितृसत्ता यासंज्ञेचा अर्थ
- ड) स्वयंसेवी संस्था
- इ) पुर्नवाटपाचे धोरण
- फ) आंतर-राज्य वाद

